

Doplňk horního řádu pro Kremnici a Novou Baňu recipuje na mnoha místech horní právo Kremnické 1512 a zvláště zmíněnou instrukci pro perkmistra z r. 1537.

Štávnické právo zůstává ostatně v platnosti ještě v 17. století. Neboť r. 1655 potvrdil je Ferdinand III.³⁰⁾ Práva Štávnického užívá se pak ještě v 18. století. Za Marie Teresie r. 1747 byly vydány pro Štávnici, Kremnici, Novou Ves, Pukanec, Belou, Novou Baňu, Ľubietovú zvláštní Constitutiones et rescripta, které jsou vytištěny při novějších vydáních Maxmiliánova horního řádu.³¹⁾ Týkají se však v celku jen poměru perkmistra ku radě toho kterého svobodného města horního.

Na počátku 19. století dějí se pak pokusy o kodifikaci nového zákoníka horního.

Jak jsme uvedli na počátku, vývoj horního práva na Slovensku jest jednotný s vývojem horního práva u nás: Slovensko a země české tvoří tu jednotnou oblast horního práva.

Emil Toronský, senátný prezident súdnej tabule v Košiciach.

Je-li § 56. Trz. uh. pozbavený platnosti?

Po delšej kolísavej praxi dospel Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí č. Kr. III. 333/1922 k záveru, že na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi není potrebné vyrieknúť v enunuciáte rozsudku ztratu »práv politických« a že úplne stačí vyrieknúť len ztratu práva volebného do obcí.

V dávnejších svojich rozsudkoch a usneseniach Najvyšší súd ešte sledoval opačnú prax nižších súdov, ktoré vyriekaly v smysle § 57. Trz. uh. ztratu úradu a politických práv vždy na stejnú dobu bez ohľadu na § 1. zák. č. 163/1920.

Pozdejšie vyvinula sa u nižších súdov taká nová interpretácia, dľa ktorej ztrata úradu a práv politických bola obyčajne na stejnú dobu určená, vyjmúc medzi právami politickými ztratu volebného práva do obcí, ponevác je dľa § 1. zák. zo dňa 18. marca 1920, čís. 163. pre ztratu tohoto práva ustanovená maximálna doba 3 rokov. — Túto prax osvojil si aj Najvyšší súd. (Rozs.: Kr. 219/21-2, Kr. 451/23-2.)

Po niekoľko mesačnej takejto praxi zaujal Najvyšší súd znova odchylné stanovisko, vykladajúc §§ 54.—57. Trz. a § 1. zák. č. 163/1920 tak, že ztrata úradu môže byť vo smysle § 57. Trz. uložená, teda u zločincov aj na dobu 10 rokov, kdežto ztrata »politických práv« (všetkých), vzhľadom na právo volebné do obcí, len na 3 roky.

Takto rozhodol, resp. potvrdil napadnuté rozsudky, na príklad vo veciach, č.: Kr. III. 353/23-1; Kr. III. 778/23-1.

³⁰⁾ Potvrzení to uveřejnil *Wagner* v *Corpus juris metallici*, str. XVI.

³¹⁾ *Neue Bergordnung des Königreichs Ungarn*, 1805, str. 125. a násl.

Až keď aj tento výklad dokázal sa mylným a nedostatočným, dospel Najvyšší súd k výšrečenému svojmu rozhodnutiu č. 333/22-4, vydanému 4. decembra 1923, a jako tomu vývin poslednej praxi nasvedčuje, ustavične sotrváva pri nej aj na ďalej.

Odôvodnenie spomenutého rozhodnutia obsahuje vlastne dve právne pravidlá, a síce:

1. že podmienkou vykonávania všetkých práv politických dľa § 56. Trz. je volebné právo do obcí, ktoré keď zanikne, zanikajú s ním aj tieto;

2. že § 56. Trz. je pozbavený platnosti v plnom svojom rozsahu, následkom čoho je úplne zbytočným vyriechnúť v enunciacie rozsudku ztratu politických práv.

Dôvody rozsudku shodujú sa temer doslovne s dôvodom rozhodnutia č. Kr. III. 329/22 zo dňa 11. decembra 1923, uverejneného v Právnom Obzore (sošit 1—2 z roku 1924), stačí teda úplne, keď jednoducho poukážeme na túto okolnosť.

Domnievam sa, že Najvyšším súdom zaujaté stanovisko, že podmienkou vykonávania všetkých práv politických dľa § 56. Trz. je volebné právo do obcí, ktoré keď zanikne, zanikajú s ním aj tieto, za každých okolností takto kategoricky neobstojí.

Totíž dľa §§ 1. a 5. zák. č. 123/1920 a zák. č. 330/1920 podmienkou nadobudnutia aktívneho práva volebného do snemovne, respektive do župných zastupiteľstiev a okresných výborov je dovŕšenie 21 rokov, práva voliteľnosti až 30 rokov a podľa § 3. a 4. zák. č. 124/1920 aktívne právo volebné do senátu vzniká len po dovŕšení 26 rokov, právo voliteľnosti len po prekročení 45 rokov. Je teda vylúčené, aby mohol, na príklad u niektorého 21-ročného obžalovaného, odsúdeného na ztratu slobody na 1 rok a trest si aj odpykavšieho, nastať zánik aj práv tu nariekanych len z toho dôvodu, že bol odsúdený na ztratu volebného práva do obcí.

Názor Najvyššieho súdu, jako zásada všeobecnej platnosti, obstojí teda len u odsúdených, dosiahnuvších takejto vekovej hranice (45 rokov), ktorá zahrnuje v sebe zákonitú možnosť k nadobudnutiu všetkých práv politických.

Taktiež vyvoláva objektívnu kritiku aj ten náhľad z výšvedeného stanoviska, že § 56. Trz. je v celom svojom rozsahu zrušený, a že je nielen zbytočné vyriechnúť ztratu práv politických, ale že takýto výrok žiadneho praktického účinku mať nemôže, ponevác patričné úrady sú oprávnené len na základe použitia ztraty práva volebného do obcí škrtnúť občanov zo soznamov voličských a zo soznamov porotcov.

Totíž otázny § 56. Trz. zneje takto:

»Ztrata politických práv spočíva v tom, že ten, kdo bol na ňu odsúdený:

1. nemôže byť členom krajskej snemovne a zastupiteľstva municipálneho, alebo obecného;

2. nemôže byť porotcom;

3. nemá volebného práva pri voľbách do snemovne, municipia, alebo obcí.«

Sám púhy text zákona nasvedčuje tomu, že tento § určuje len kruh práv politických bez jakejkolvek ďalšej dispozície.

Rozsah všetkých politických práv vo výklade Najvyššieho súdu a ich kruh, vylíčený v § 56. Trz., kryjú sa úplne.

Je síce pravda, že zákonom č. 124/1920 bolo sriadené volebné právo do senátu a zákonom č. 330/1920 volebné právo do okresných výborov, ktorýchžto práv § 56. Trz. nespomína, ale vzdor tomu nemožno kruh politických práv, v § 56. Trz. vyličených, považovať za podstatne rozšírený, pokiaľ novým volebným právom do senátu mení sa len spôsob jeho složenia naproti bývalému uhorskému »senátu«, jehož členom tiež nemohol byť ten, kto bol na ztratu práv politických odsúdený.

To isté platí aj pre volebné právo do okresných výborov, jako pre zvláštny zjav župnej administrácie.

Avšak z tej jednej okolnosti, že dôvody rozsudku Najvyššieho súdu a § 56. Trz. kryjú sa úplne čo sa týka rozsahu »politických práv«, ešte nemožno logicky vyvodit' zrušenie § 56. Trz., pokiaľ odsúdenie na ztratu »práv politických« neponecháva už aj na prvý pohľad žiadnej pochybnosti, že ide tu o ztratu všetkých práv politických, kdežto vyrieknutie len ztraty volebného práva do obcí — pri čom má sa mysleť na ztratu všetkých práv politických, znamená: operovať v enunciacii obfažnou metonymickou formulou: *pars pro toto*, čo však sa protiví jasnosti a srozumiteľnosti rozsudkov.

Sám skutok, že podmienkou vykonávania všetkých práv politických je v istých prípadoch volebné právo do obcí, znamená v rámci trestného zákona len tolko, že podmienky pre vyslovenie ich ztraty sú u všetkých nateraz stejné, ale že koľko samostatných práv spadá do kruhu »práv politických«, to sa predsa nedá odvodzovať výlučne len z podmienok ztraty práva volebného do obcí, pokiaľ tieto dva samostatné pojmy: kruh politických práv a podmienky ich ztraty nie sú v príčinnej súvislosti.

Zákony, Najvyšším súdom citované, upravujú len spôsob nabývania a pozbývania jednotlivých práv politických, avšak nedefinujú ich rozsah, jako sa to presne nachádza v § 56. Trz. — A tu je reč práve o rozsahu.

Že ani zákonodárca nemal v úmysle upustiť od užívania právneho termínu technického: »ztrata politických práv«, je zjavné aj z § 36., o 3 roky pozdejšieho zák. č. 71/1922 o vystaňovalectve, ktorý výslovne ustanovuje, že v obore pôsobnosti čl. V. z roku 1878 vysloví súd pri odsúdení pre zločin alebo prečin ztratu úradu aj dočasné odňatie »politických práv«.

Napokon mám za to, že pri rozriešení tejto otázky treba hľadať aj do budúcnosti.

Prax Najvyššieho súdu totiž vo smysle dôvodov dotyčného rozhodnutia obstojí, myslím, len tak dlho, pokiaľ bude soznam voličov všetkého druhu jednotný a okolnosti pozbývania všetkých práv politických, a to na základe rozsudkov, stejné, jako je to tomu teraz; — jakonáhle ale nastane jakákolvek zmena, ihneď vzniknú pochybnosti a nejasnosti.

Poukazujem tu na príklad na možnosť, že prípadne bude volebné právo do snemovne a senátu od terajšieho odchylným spôsobom upravené.

Či za takýchto okolností bude možno odnímať obžalovaným aj toto politické právo na základe takých starých, rozsudkov, kde sa výslovne hovorí len o ztrate volebného práva do obcí, vnesených čiste na predpoklade, že podmienky pozbývania všetkých práv politických zostanú stejnými; bude to vždy odôvodnene spornou otázkou?

Týmto pochybnostiam bolo by jednoducho vyhnuté užívaním i na-

ďalej odborného výrazu: »ztraty politických práv«, pokiaľ prípadná zmena jednotlivých patričných zákonov nič nemení na politickom ráze týchto.

A keď aj vzniká pochybnosť, že rozsah takzvaných politických práv je teraz už rozšírený i na práva takého druhu, aké neboly pojaté do § 56. Trz. (volebné právo do senátu a okresných výborov), predseda vidí sa cieľuprimeranejším pominúť vyrieknutie ztraty »volebného práva do obcí«, ktorážto formula, ako som už dokázal, je za istých okolností aj obsažne mylná, a miesto toho vyriešajú v enunciacii, že obžalovaný sa odsudzuje na ztratu politických práv vo smysle § 56. Trz., respektive aj dľa zákonov č. 124/1920 a 330/1920.

Týmto spôsobom stane sa zánik všetkých práv politických, vyrieknutý v rozsudkoch, neodvislým od podmienok ich nabývania.

Zbýva ešte zabývať sa otázkou: na jakú dobu môže byť vyrieknutá ztrata politických práv?

Na tomto poli § 57. Trz. a zák. č. 163/1920 si odporujú. — Totiž § 57. určuje, že doba pre ztratu politických práv môže byť určená jedným až tromi rokmi, pri zločinoch tromi až desiatimi rokmi, kdežto dľa § 1. zák. č. 163/1920 tento trest u zločincov len na dobu 3 rokov, u prečinov a prestupkov len na 1 rok môže byť vymeraný.

Ponevác ale všetky ostatné zákony, politických práv sa týkajúce, odvolávajú sa pri zániknutí týchto na volebné právo do obcí, musí byť § 57. Trz., ačkoľvek zákon výslovne o tom sa nezmieňuje, považovaný za zrušený, a to na základe pravidla: lex posterior derogat priori.

Résumé mojich vývodov je teda, že

1. § 56. Trz. je platný;
2. § 57. Trz. je čiastočne zrušený, totiž čo sa týka doby, pre ztratu politických práv určenej a je úplne platný čo do ztraty úradu.

Tento môj náhľad kryje sa úplne so stanoviskom Najvyššieho súdu, zaujatým v rozsudkoch: č. Kr. III. 353/23-1, Kr. III. 778/23-1.

Ponevác ale žiadne praktické dôvody nevyžadujú, aby bola vyriekaná ztrata úradu na delšiu dobu než ztrata politických práv, novelizácia bola by tu iste na mieste.

Dr. Štefan Eenko:

Rozhodnutia N. Spr. S. R. Č. S.

Licencie na výčap liehovín.

I. Výklad § 11. zákona č. 64. Sb. z. a n.

Napadnuté rozhodnutie žalovaného úradu je po stránke právnej založené na predpisoch nariadenia minist. pre správu Slovenska zo dňa 11. augusta 1919 č. 6810 pres. vyhláseného pod č. 131/1919 v »Úradných Novinách«.

Stažnosť namieta nezákonnosť tohoto nariadenia a dovodzuje, že minister s plnou mocou, vydávajúc toto nariadenie, vybočil z rámca ustanovenia § 11. zákona č. 64 z roku 1918. Sb. z. a n. pokiaľ odvolal a zrušil